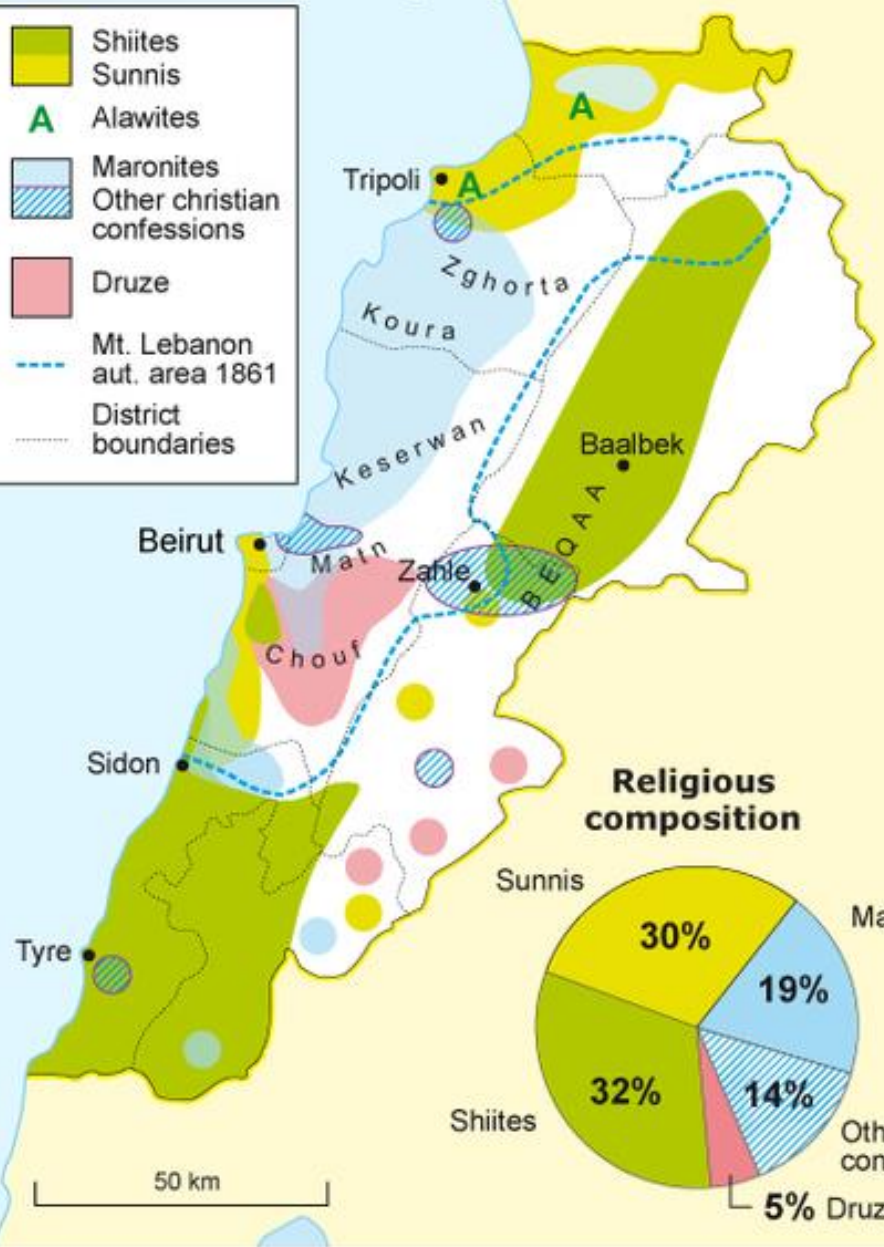
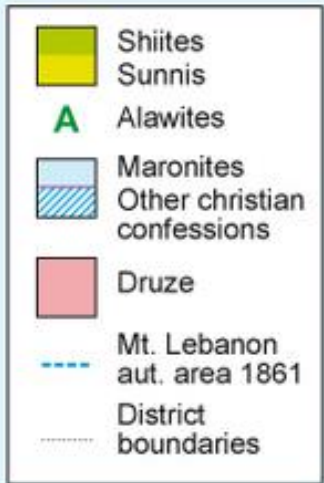

Politický vývoj Libanonu

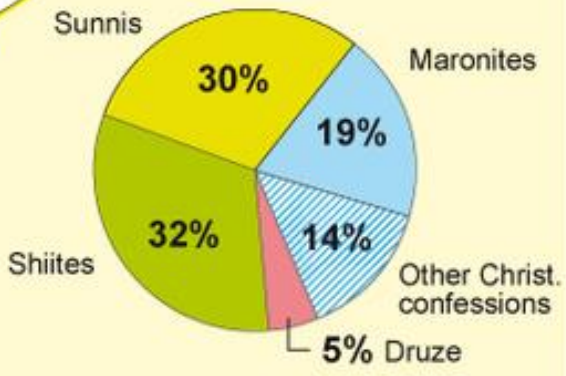

Marek Čejka

Lebanon Religious groups

Religious composition

50 km

-
- ▶ Přestože většinu obyvatel tvoří **Arabové**, ti jsou diferencováni nábožensky. Kvůli roztržtění společnosti se o Libanonu někdy říká, že je to „stát bez národa“.
 - ▶ Dnešní populace se pohybuje cca mezi **6,5 – 7 milióny** obyvatel (+ víc Libanonců žije mimo Libanon).
 - ▶ K roztržtění země také přispěla **dlouholetá občanská válka**, která vypukla v roce 1975 a oficiálně skončila v roce 1990, v jejímž průběhu zabíjela jedna strana druhou nezřídka čistě z náboženských důvodů. Zanechala za sebou 100–150 000 mrtvých.
 - ▶ Libanon se kvůli občanské válce stal klasickým příkladem **hluboce rozdělené společnosti** a je možné najít paralely s JAR v době apartheidu, Severním Irskem a bývalou Jugoslávií.

Konfesní politika

- ▶ **Nábožensko-politické sektářství** – segregace politiky a politických vztahů podle etno/religiózních skupin a milicí, se stalo jednou z hlavních hybných sil libanonské politiky.
- ▶ K devastaci země kromě náboženského sektářství přispělo i to, že se stala dějištěm **izraelsko-arabského konfliktu**. Konkrétně lze vinu přikládat **OOP**, a angažování se dvou regionálních velmocí – **Izraele** a **Sýrie**, kteří využili pro své cíle různé frakce libanonského obyvatelstva.
- ▶ V roce **2000 se Izrael**, a v roce **2005 i Sýrie**, z Libanonu stáhly a od té doby se naděje na stabilizaci země zlepšily. Nicméně politický systém zůstal nepříliš funkční a zkorumpovaný.

Stručná historie Libanonu

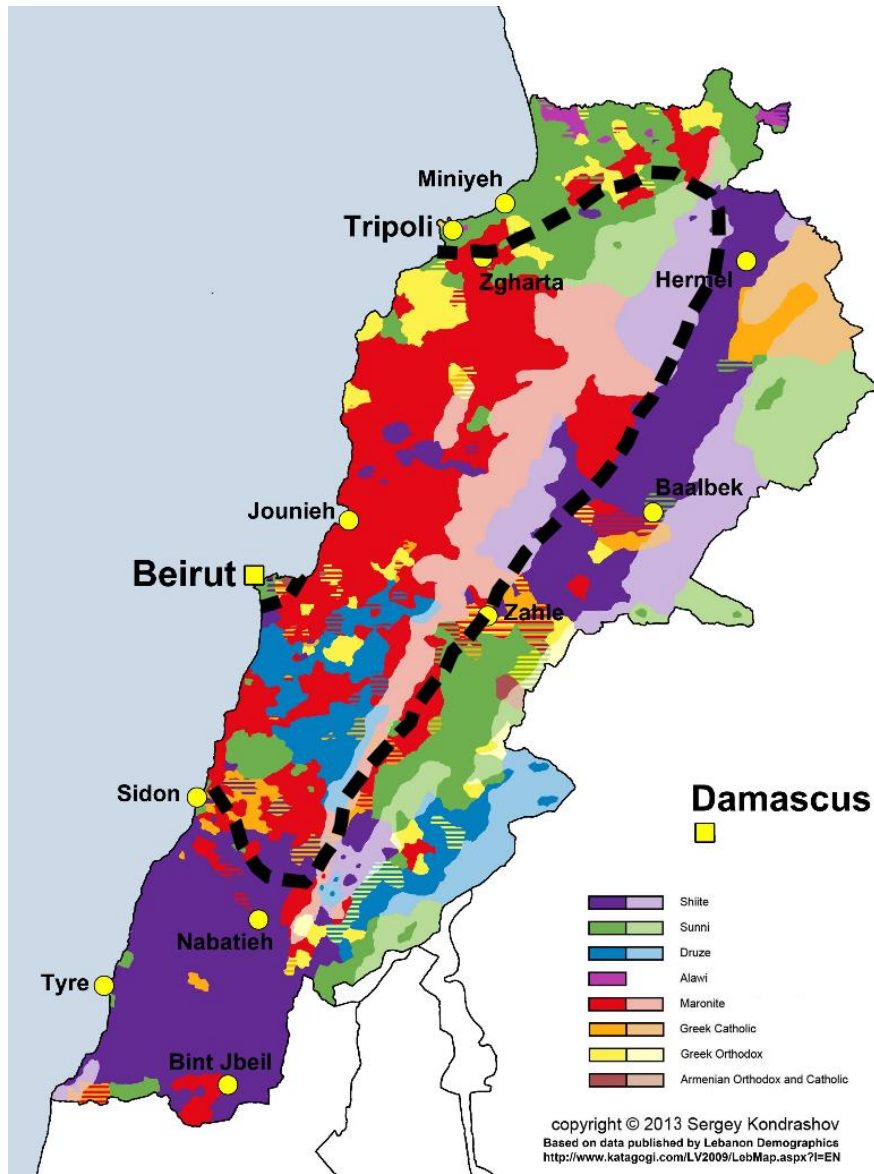
- ▶ Féničané, Asyřané, Peršané, Alexandrova říše, helénistické státy, římská říše, byzantská říše, součást arabského chalífátu, křižáci, mameluci, 1516–1517 připojeno území k Osmanské říši.
- ▶ **V 2. polovině 19. stol.** se region ocitl **pod silným francouzským vlivem** a Francie o sobě tvrdila, že plní „civilizační misi“ v regionu a ochraňovala křesťanské obyvatele.

Libanonské menšiny

- ▶ Do **pohoří Libanon** se po staletí stahovaly nejrůznější pronásledované skupiny. Mezi nimi i příslušníci několika **křesťanských církví**, které si pečlivě udržovaly svou svébytnost, podobně jako **drúzové** a **šíté**.
- ▶ Žádná z těchto skupin tu netvořila většinu, křesťané se nikdy nezbavili strachu z muslimů. Když se do Palestiny začali stěhovat první sionisté, **libanonští křesťané** dospěli k závěru, že právě oni se mohou stát ideálními spojenci.

„Malý Libanon“

- ▶ **Postavení libanonských křesťanů v Osmanské říši bylo podobné situaci evropských židů.** Jejich komunita byla menší, vzdělanější a bohatší než její okolí - a tudíž ve stálém ohrožení. Nejvíce ze všeho to platilo pro maronity, příslušníky staré církve pěstující dlouhodobé vztahy s Vatikánem a Paříží.
- ▶ Po **pogromech z roku 1860**, při kterých zahynulo přes deset tisíc křesťanů, zřídili Osmané v Libanonu - pod tlakem Evropy - **křesťanskou provincii**.
- ▶ Autonomní **„Malý Libanon“** v rámci Turecké říše byl založen na proporcionální bázi. Ústřední orgán – rada, se skládala ze **4 Maronitů, 3 drúzů, 2 řeckých ortodoxních, 1 řeckého katolíka, 1 sunnity, 1 šíita**.
- ▶ Toto rozvrstvení se stalo základem pro budoucí politické uspořádání země.

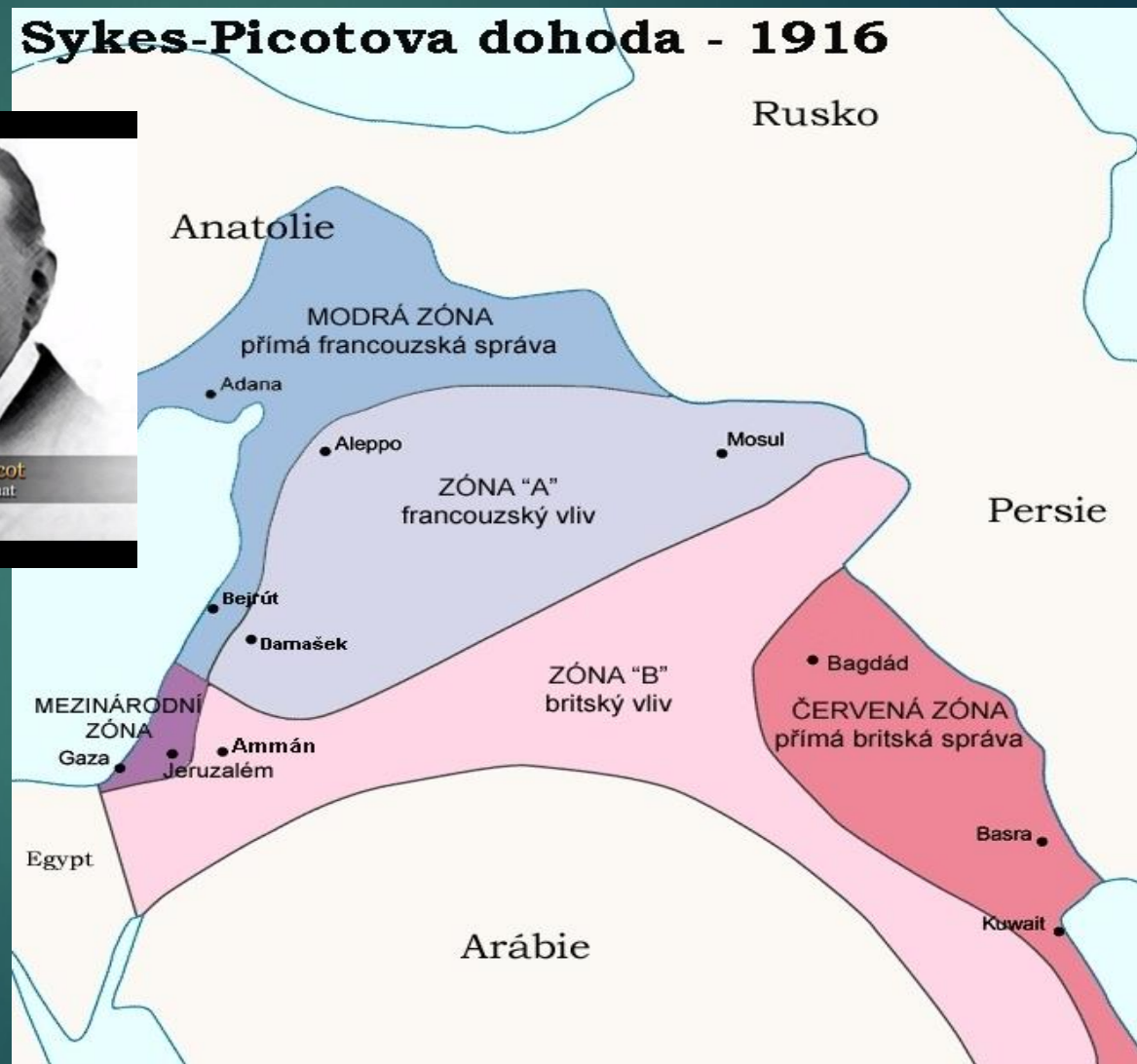

„Malý Libanon“ (černá linie)

-
- ▶ V době mladoturecké revoluce 1908-1909 došlo v Libanonu k vzestupu nacionalismu.
 - ▶ Ruku v ruce s politickou fragmentací šla **podpora místních etnicko-náboženských skupin ze strany Západu**, které měly díky svému speciálnímu vztahu k Západu (křesťanství) zastupovat jeho zájmy v oblasti
 - ▶ Francouzi tak podporovali libanonské křesťany
 - ▶ V r. 1914 se ale území stále nacházelo pod formální tureckou nadvládou, přestože od r. 1860 byly de facto pod fr. ochranou.
 - ▶ Po vypuknutí války spadla v r. 1915 tato oblast pod tureckou voj. správu.
 - ▶ Na konci WW1 okupace Brity a Francouzi.

1916 – tajná Sykes-Picotova dohoda

Sykes-Picotova dohoda - 1916

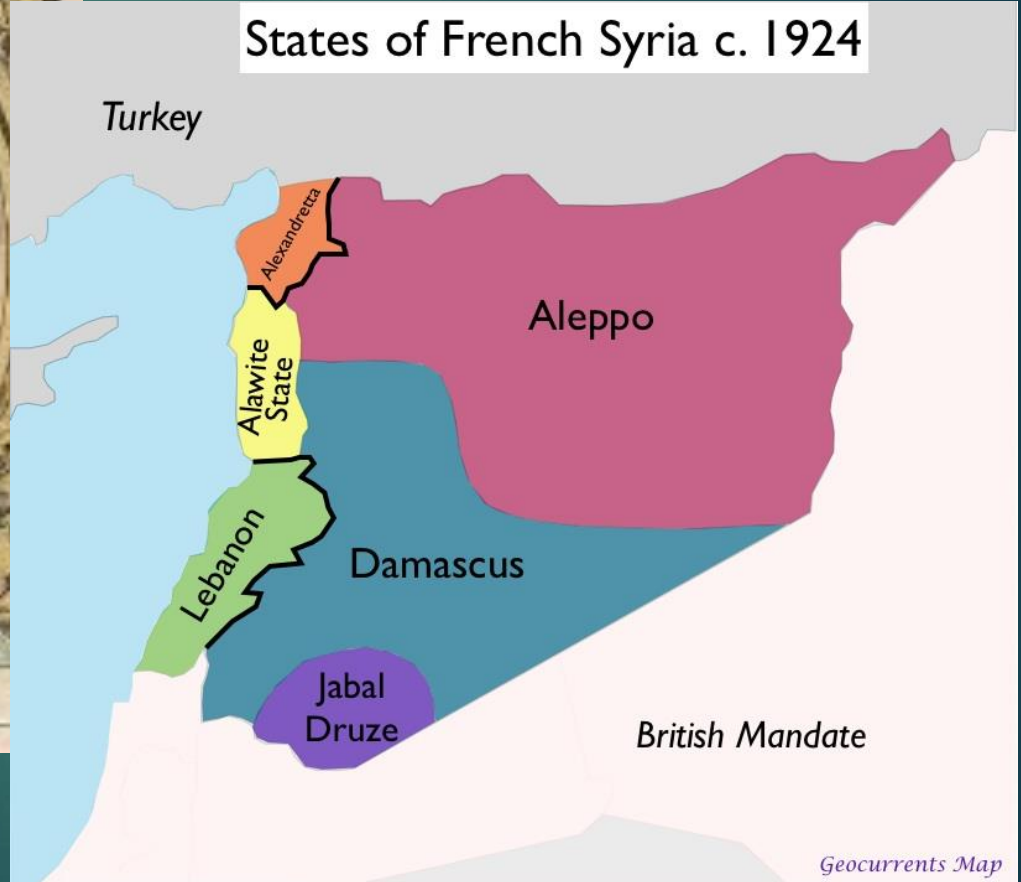

Vznik „Velkého Libanonu“

- ▶ Už ve známé **Sykes-Picotově** dohodě (1916) mezi Francií a GB spadl Libanon do francouzské sféry zájmů
- ▶ Po válce maronité očekávali, že se **Paříž zasadí o vznik křesťanského státu** v hranicích dosavadní autonomie.
- ▶ Namísto toho však v r. 1918 francouzský vysoký komisariát v Bejrútu vyhlásil pásmo od Týru na jihu, po Tripolis severu, spolu s pohořím Libanon za nový stát, **Velký Libanon** (odpovídající dnešním hranicím).
- ▶ dvakrát tak velký jako Malý Libanon a poměr křesťanů vůči ostatním komunitám se snížil ze 79 % na 53 %.
- ▶ 1920 - konferencí v San Remu **francouzský Mandát Sýrie**.
- ▶ 1926 – Libanon i administrativně oddělen od mandátu Sýrie - udělena značná autonomie.

States of French Syria c. 1924

1920 – San Remo – vytvoření hranic moderního Blízkého východu

Konfesní politický systém

▶ Během 30. let vznikla tradice, podle které je:

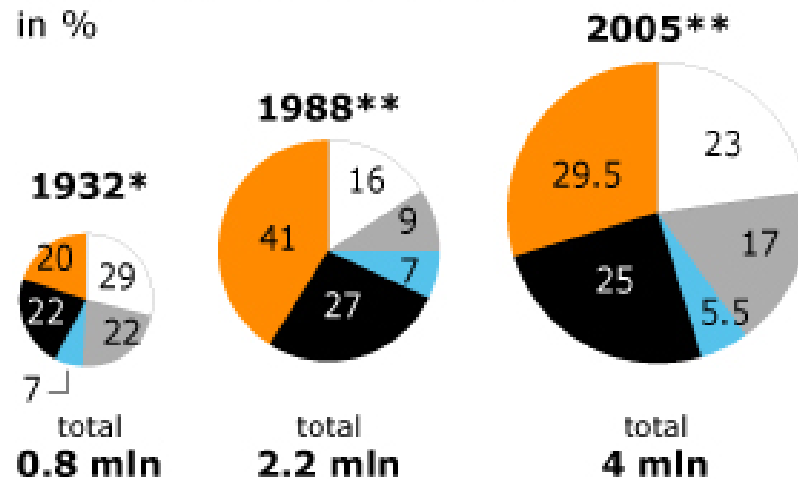
- ▶ prezidentem volen **maronita**,
- ▶ předsedou vlády **sunnita**
- ▶ předsedou sněmovny **šíta**,

ve sněmovně zasedají křesťané a muslimové v poměru 6 : 5. (ústava z r. 1926)

- ▶ V té době maronitští křesťané stále tvořili více než polovinu obyvatel země.
- ▶ 1940 Libanon pod správou Vichy
- ▶ 1941 obsadili Libanon Britové a Svobodní Francouzi
- ▶ pod britským tlakem vyhlásil De Gaulle 26.11.1941 zrušení Mandátu a formálně uznal nezávislost Libanonu.
- ▶ **1. ledna 1944 vzniká nezávislá Libanonská republika**
- ▶ Francie postupně ztratila na území svůj dřívější vliv a Libanon přestal být chráněncem Západu, ale zároveň neměl být součástí arabského Blízkého východu a snahou poválečných politiků byla nezávislost Libanonu na Sýrii

Demografický vývoj Libanonu

Share of religious groups
of total Lebanese population,
in %

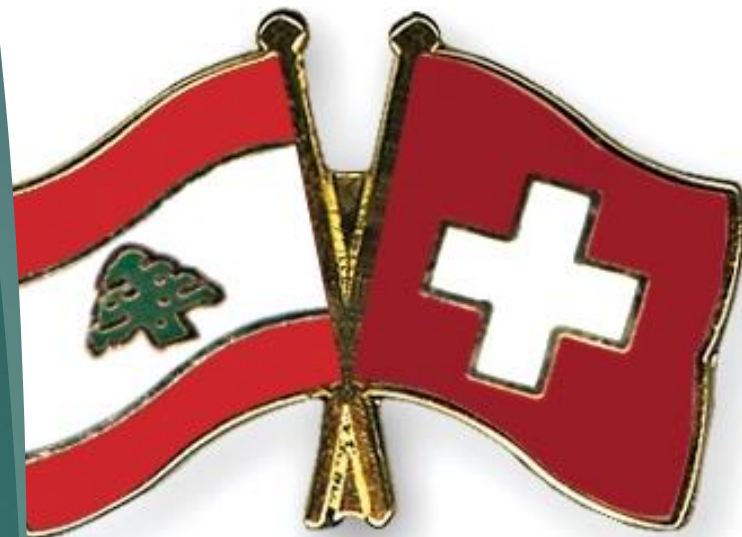

* According to census
in 1932

** According to estimates
in 1988, 2005

Libanon po 2. světové válce

- ▶ V r. 1946 byla francouzská a britská vojska stažena a **až do 70. let vládla na území Libanonu relativní stabilita** – uplatňoval se výše uvedený “triumvirát”
- ▶ Od konce 50. let zažíval Libanon velkou konjunkturu – „**Švýcarsko Východu**”. V roce 1960 přesáhly vklady v bejrútských bankách jednu miliardu liber.
- ▶ **Bejrút** se stal finančním centrem celého Blízkého východu. Jednalo se však o nábožensky rozdělené město (křesťanská a muslimská komunita)
- ▶ Také pouhých jen 40% dětí chodilo do státních škol, ostatní navštěvovaly školy svých náboženských komunit, které nedělaly nic pro to, aby daly odlišné komunity dohromady.

Nárůst napětí

- ▶ **rozkol ve společnosti** se objevil v době Suezské krize (1956), ve které muslimové podporovali Egypt a maronitští křesťané Francii a V. Británii
- ▶ Napětí mezi komunitami se stupňovalo. **Muslimové**, kteří s dominujícími frankofilními křesťany nevycházeli příliš dobře byli **daleko více nakloněni Sýrii a panarabským projektům (Násir)**.
- ▶ Prezident **Camille Chamoun** zabránil obč. válce (1958) povoláním americké armády vojsk.
- ▶ Aktivnímu zapojení do arabsko-izraelských válek v letech 1967 a 1973 se Libanon sice vyhnul, avšak **do země začal proudit stále větší počet palestinských uprchlíků**. Byly vytvořeny **uprchlické tábory** v okolí Bejrútu a ostatních měst.
- ▶ **To napomohlo demografické změně obyvatelstva Libanonu ve prospěch muslimů proti křesťanům.**
- ▶ **Libanon byl tak v průběhu druhé poloviny 20. stol. čím dál více zapojen do izraelsko-palestinského konfliktu**

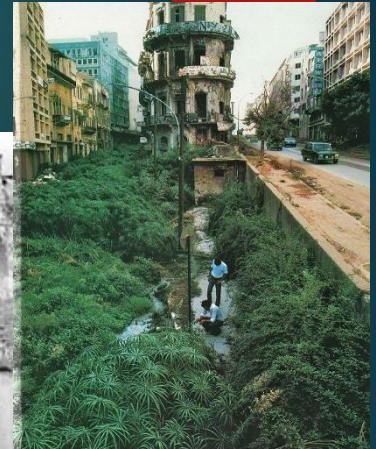
Cesta k občanské válce

- ▶ V roce **1969 ztratila libanonská vláda kontrolu nad jižním Libanonem.**
- ▶ Poté, co byla OOP v letech 1970–71 vyhnána z Jordánska, přemístila se právě do jižního Libanonu. Brzy se této oblasti začalo přezdívat „**Fatah Land**”.
- ▶ Operace různých skupin OOP z tohoto území, při kterých bylo využíváno i dělostřelectvo a rakety, tak čím dál více ochlazovaly vztahy Libanonu s Izraelem a zapojovaly zemi do izraelsko-palestinského konfliktu
- ▶ **OOP nezdědka operovala přímo z palestinských utečeneckých táborů.** Ty se pak stávaly terčem izraelských odvet, při kterých bylo usmrceno i mnoho civilistů.
- ▶ Palestinci se také stali hlavním předmětem sporu mezi muslimy a maronitskými křesťany sdruženými ve **Falangistické straně.** Ta se mj. inspirovala španělskými fašisty.
- ▶ Když došlo v dubnu 1975 u maronitského kostela v Bejrútu k atentátu, a následně byl zmasakrován autobus plný palestinských uprchlíků, vypukla v zemi občanská válka.

OBČANSKÁ VÁLKA V LIBANONU 1975 – 1990

Aktéři libanonské války..

Vojenské síly, které se účastnily občanské války

- ▶ Libanonská armáda (rozpad)
- ▶ **Libanonská fronta** (založena 1976)
 - ▶ **Libanonské síly** (Katáíb-Falangisté, Džumájílové)
 - ▶ **Národní liberální strana** (Camille Šamún)
 - ▶ **Stážci cedrů** (Etienne Sakr)
 - ▶ **Marada** (Sulejmán Frandžije)
 - ▶ **Řád maronitských mnichů** (Šarbíl Kassis)
 - ▶ **Tanzím** (Fuád Šimalí)
 - ▶ **Armáda svobodného Libanonu** (Saad Haddád) – později Jiholibanonská armáda

Libanonské národní hnutí (zal. 1973)

- ▶ **Pokroková socialistická strana** (Kamál a Wálid Džublát)
- ▶ **Murábitún** (Ibráhím Kulejlát)
- ▶ **Libanonská komunistická strana** (Žúrž Háwí)
- ▶ **Pro-Irácká strana Baas** (Abdelmadžíd Rafí)
- ▶ **Organizace komunistické akce** (Muhsín Ibráhím)

Spojenci národního hnutí podporujícího Sýrii

- ▶ **Národní fronta**
- ▶ **Pro-Syrská strana Baas (Ásim Kanúš)**
- ▶ **Jednota lidových sil pracujících (Kamal Šatíla)**
- ▶ **Syrská socialistická národní strana (Ibráhím Knajse)**
- ▶ **Amal (ajatolláh Músá Sadr, Nábí Berri)**

Hizballáh

- ▶ Radikální šíitské militantní a politicko-náboženské hnutí působící v Libanonu
- ▶ Vznik pro izraelské invazi v roce 1982
- ▶ Podpora Íránu po r. 1979
- ▶ Reakce na akce IDF v jižním Libanonu
- ▶ Sociální a militantní křídlo

Vedle domácích aktérů také řada zahraničních aktérů občanské války

- ▶ Syrská armáda
- ▶ Organizace pro osvobození Palestiny
- ▶ Izraelská armáda

Konec občanské války

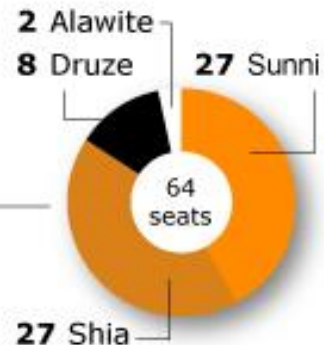
- ▶ Konec 80. let byl v Libanonu dobou pokračujícího politického chaosu, kdy v čele země neštal žádný prezident, zato dvě vlády. Současně v zemi působilo více jak čtyřicet milicí.
- ▶ Ke skutečnému ukončení vleklé občanské války nakonec přispěla až aktivita Ligy arabských států. V Saúdské Arábii byla dne 22. října 1989 podepsána tzv. Taífská dohoda. Ta pozměnila politický systém Libanonu omezením privilegovanosti maronitských křesťanů a muslimy s nimi politicky zrovnoprávnila.
- ▶ Dohoda také připravila půdu pro odchod syrské armády ze země.

Zastoupení minorit v parlamentu

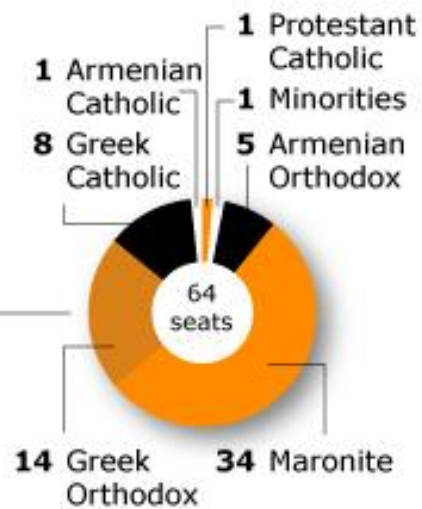
Religious groups

in Lebanese Parliament

Muslims

Christians

Total number of seats: 128

Source: BBC

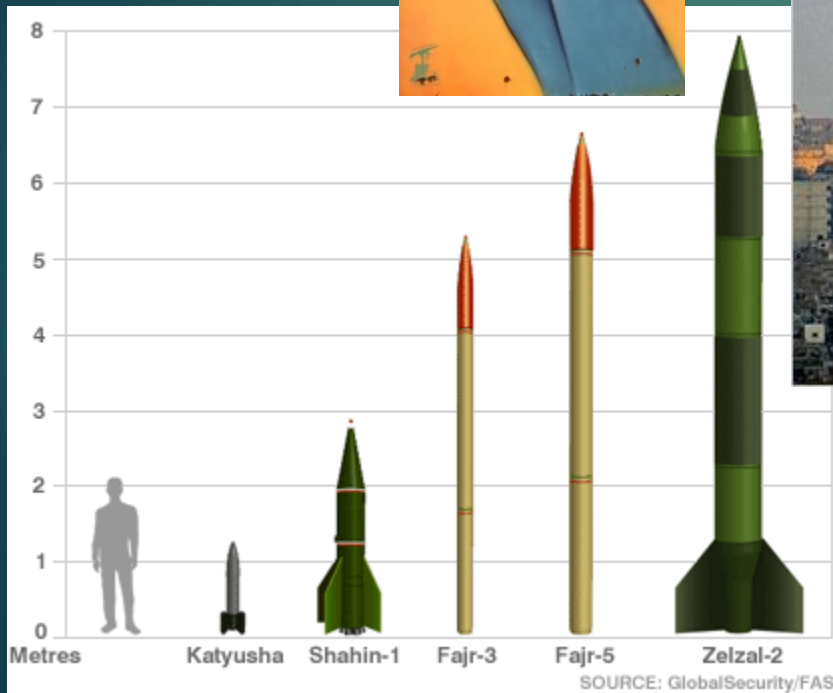
Situace po občanské válce

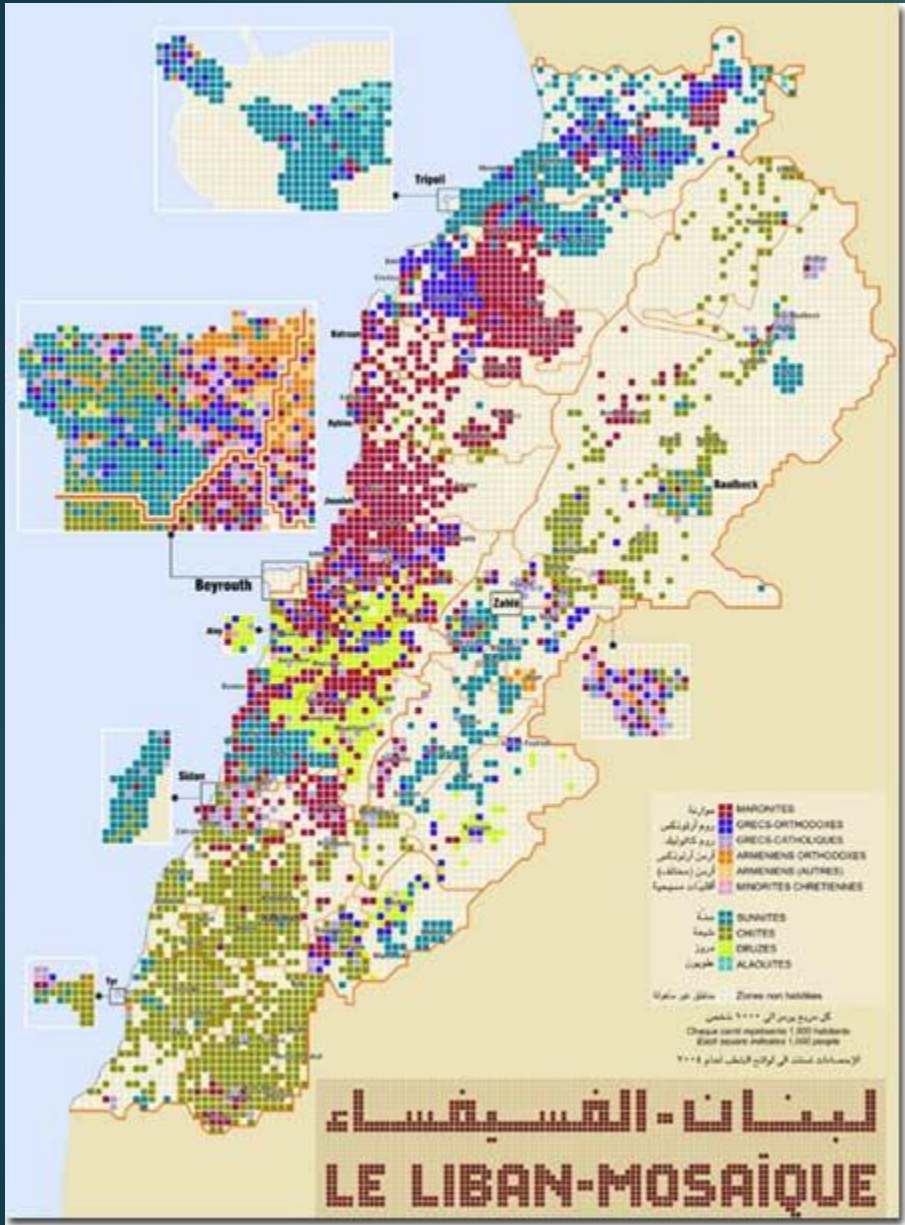
- ▶ poválečná obnova země
 - ▶ jih nadále okupován Izraelem
 - ▶ na zbylém území se nachází 40 000 syrských vojáků, Sýrie má zajištěnu politickou nadvládu.
- ▶ květen 1992 - sociální nepokoje vyvolané tíživou hospodářskou situací - odstoupení vlády, volby srpen 1992. Vítězí prosyrské strany. Vládu sestavuje Rafík Harírí, který prosazuje ekonomickou obnovu země.
- ▶ V 90. letech se stupňuje konflikt Hizballáhu a Izraele

Po roce 2000

- ▶ květen 2000 – Izrael ukončuje okupaci jižního Libanonu a naplňuje rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 425.
- ▶ Od roku 2001 protestuje část Libanonců proti přítomnosti syrských jednotek a proti vměšování Sýrie do vnitřních záležitostí Libanonu.
- ▶ v červnu 2001 stahuje Sýrie svá vojska z Bejrútu a okolí a vyhovuje požadavkům Libanonců. Syrská vojska a zpravodajské služby začínají opouštět území Libanonu.
- ▶ 14. února 2005 je proveden atentát na bývalého libanonského premiéra Harirího, který představuje symbol poválečné obnovy Libanonu i jeho ekonomické liberální politiky.
- ▶ Tento akt vyvolává vlnu protisyrských demonstrací. Je to počátek tzv. **cedrové revoluce**.
- ▶ 26. 4. 2005 je definitivně dokončeno stahování syrských vojsk z Libanonu. Syrskému stažení předcházeli intenzivní tlak jak ze strany mezinárodního společenství, tak od libanonské opozice, která otevřeně obvinila Damašek z podílu na únorovém atentátu. Sýrie si je popírá, že by s vraždou měla cokoliv společného, většina Libanonců je však přesvědčena o opaku.

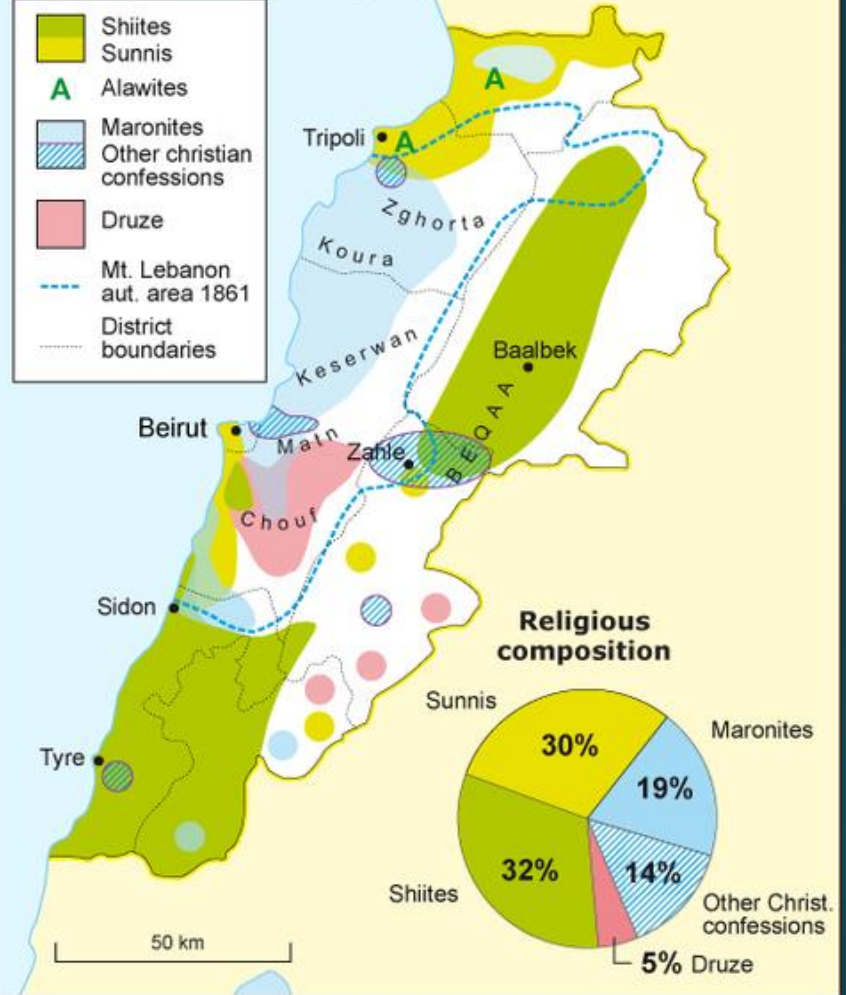
Konflikt s Izraelem v roce 2006

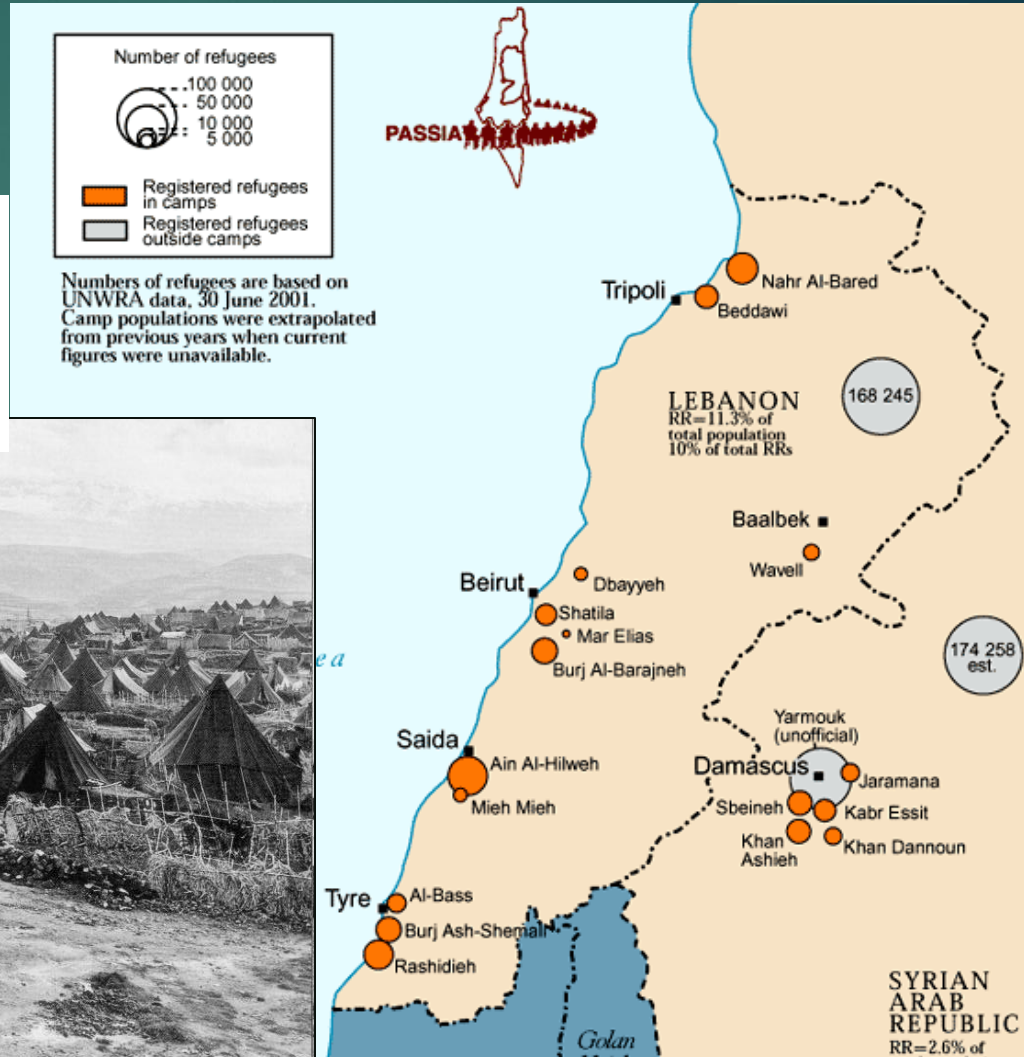
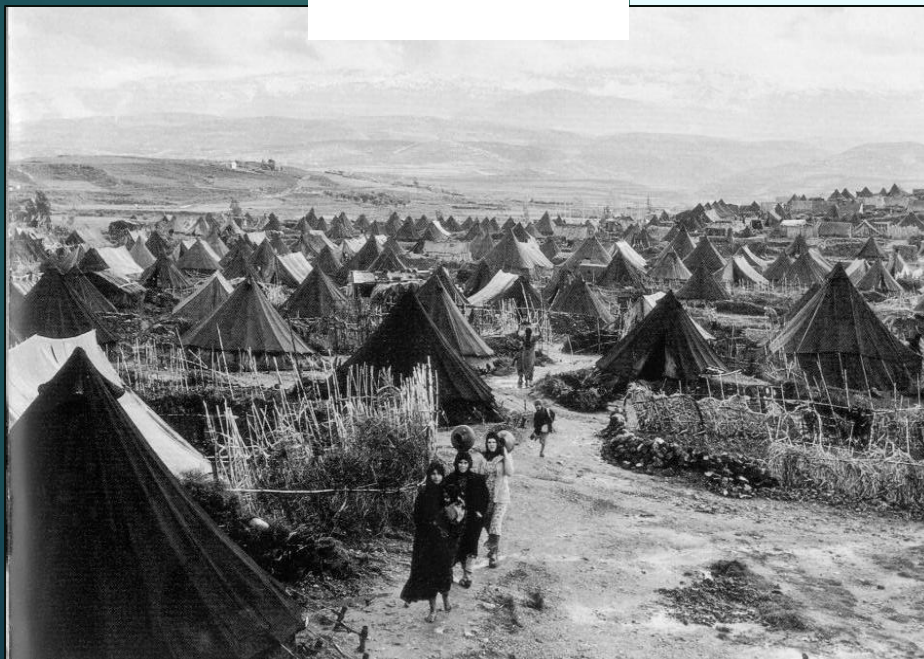

Lebanon Religious groups

- Shiites
- Sunnis
- A Alawites
- Maronites
- Other christian confessions
- Druze
- Mt. Lebanon aut. area 1861
- District boundaries

PALESTINŠTÍ UPRCHLÍCI V LIBANONU

SABRA a ŠATÍLA

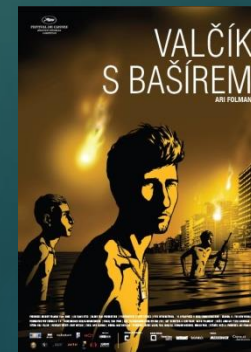
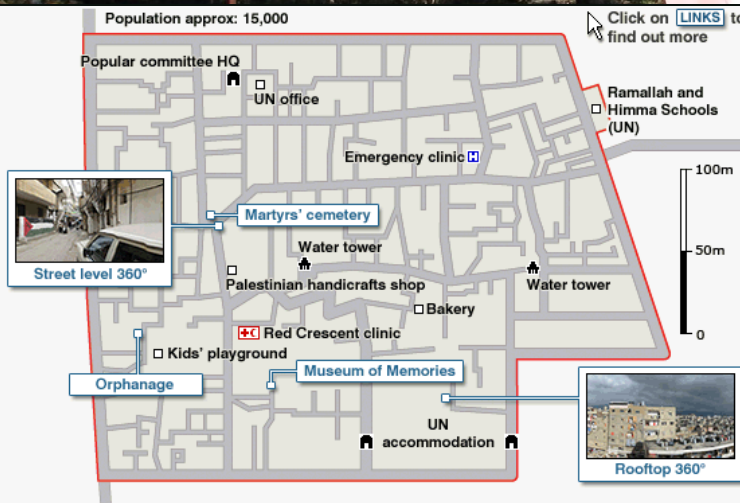
12 000 uprchlíků

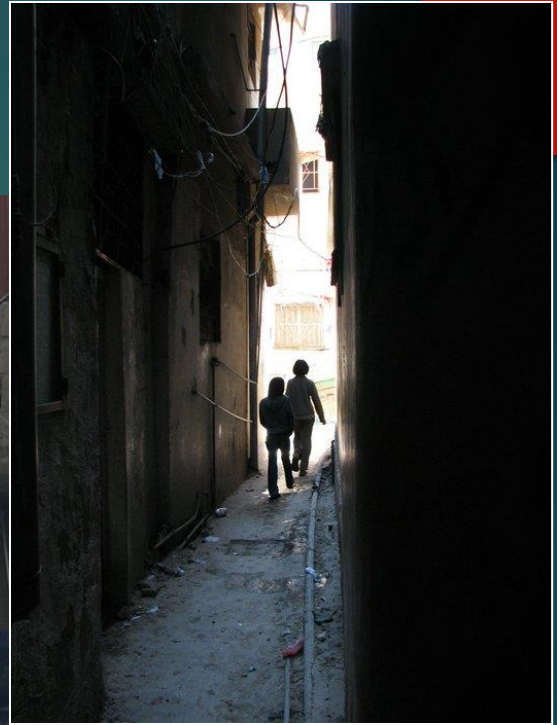

SHATILA REFUGEE CAMP

Population approx: 15,000

حياة النجدة
روضه شاتو
تعلن عن بدء العمل
2006-2007

الجبهة الديمقراطية لتحرير فلسطين

٣٨ عاما في النضال
من أجل العودة والقدس
والدولة المستقلة

19 لانطلاقة عاما حركة المقاومة الإسلامية. حماس

الشعب كل الشعب
ثوار معي

19 لانطلاقة
عاما حركة المقاومة الإسلامية. حماس

لِدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ فَمَنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمَنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا

بقلوب مؤمنة بقضاء الله وقدره، ترفأ

حركة المقاومة الإسلامية - حماس

وعائلات الشهداء

إلى شعبنا الفلسطيني
وجماهير أمتنا العربية والإسلامية

تاريخ الاستشهاد: ٢٦-١٢-٢٠٠٩

لوجه - أو استشهاد

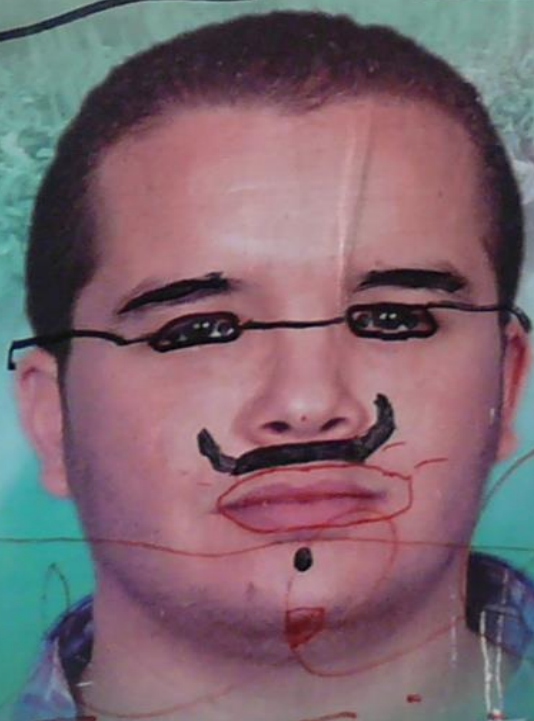
الشهيد ياسل أحمد جمعة

(أبو مالك)

مواليد مخيم البرج الشمالي - صور

في ٩/١٠/١٩٨٠

من قرية الكساير

الشهيد حسن سعيد الحداد

(أبو علي)

مواليد مخيم البرج الشمالي - صور

في ١٤/١١/١٩٨٧

من قرية ديشوم

الجمهورية اللبنانية

وثيقة سفر

لللاجئين الفلسطينيين

REPUBLIQUE LIBANAISE

DOCUMENT DE VOYAGE
pour les

REFUGIES PALESTINIENS

Tábor El-Bass (Týros) 10 000 uprchlíků

tábor Wavell (Baalbek) 7400

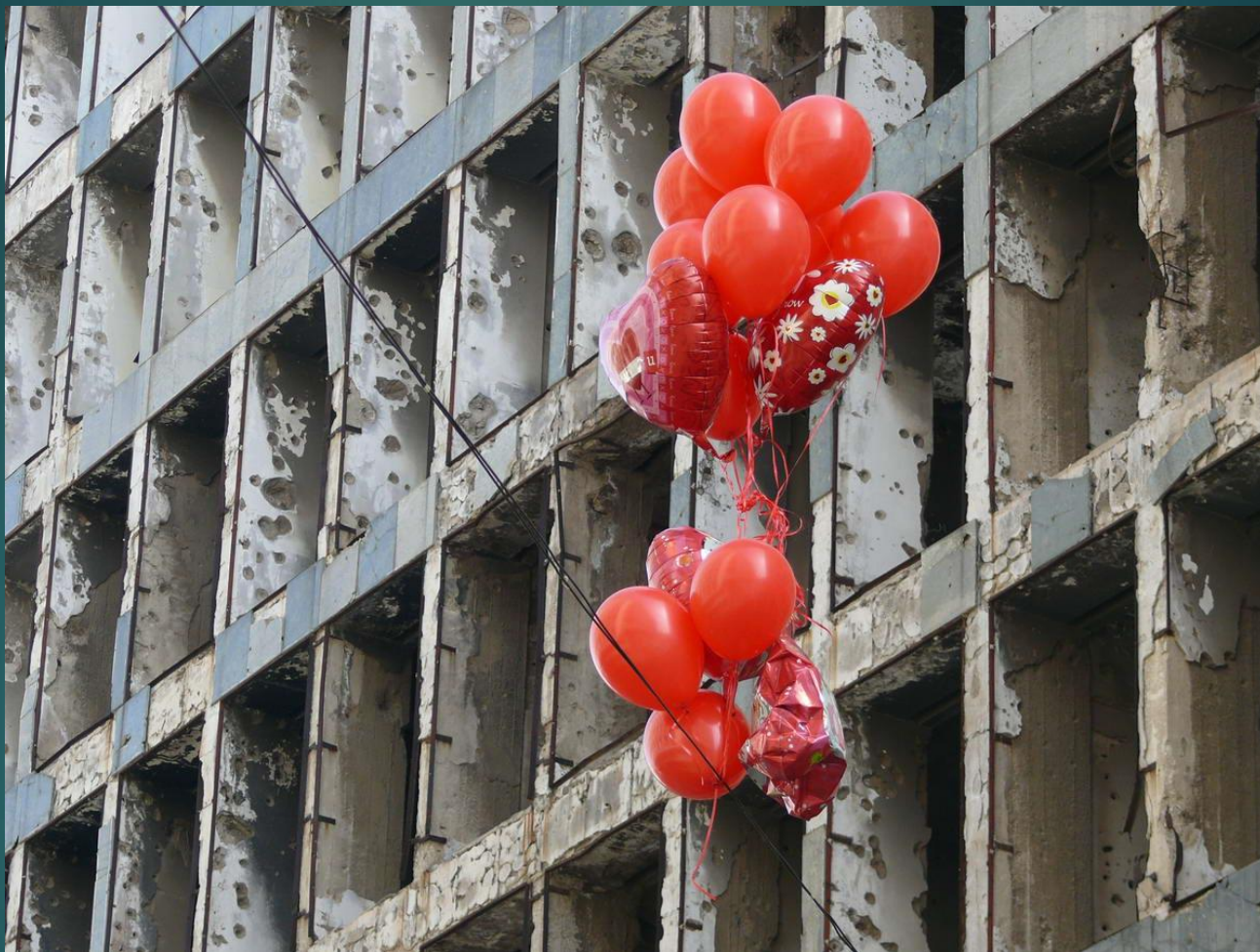
uprchlíků

Ein el-Hilwe (Sidon) 45 000 uprchlíků

Díky za pozornost!

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

Publikace:

- ▶ *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- ▶ *Izrael a Palestina* (2005)
- ▶ *Encyklopedie blízkových. terorismu* (2007)
- ▶ *Rabíni naší doby* (2010, spoluaut.)
- ▶ *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- ▶ *Lidé svatých zemí* (2012)
- ▶ *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- ▶ *Korán, meč a volební urna* (2020)

